

MENŲ ISTORIJOS BENDROJI PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Menų istorijos bendroji programa (toliau – Programa) apibrėžia menų istorijos dalyko paskirtį, tikslą ir uždavinius, dalyku ugdomas kompetencijas, pasiekimų sritis, dalyko mokymo(si) turinį, pasiekimų lygių požymius ir mokinių pasiekimų vertinimą.

2. Menų istorija yra įvairias meno rūšis, dalykus bei meno pažinimo veiklas integruojantis dalykas, asocijuojamas su šiais menais ar jų formomis – muzika, daile, teatru, šokiu, medijų menu ir kt. Menų istorija, tampriai besisiejanti su minėtais dalykais padeda mokiniui ugdyti pagrindines meno istorijos kompetencijas tiesioginio pažinimo būdu (lankantis muziejuose, koncertuose, parodose, spektakliuose, kūrybinėse laboratorijose, seminaruose ir kt.) bei virtualiai, kai dalyko mokymo(si) metu „keliaujama“ meninėmis epochomis nuo senųjų civilizacijų iki mūsų dienų. Sinchroninis meno istorijos pažinimas, meno kūrinio neatsiejant nuo to laikmečio konteksto (istorijos, mokslo, meno, estetikos bei etikos, politikos situacijos) padeda geriau suprasti meno epochų ypatumų susiformavimo priežastis, šiuolaikinės visuomenės virsmus, o pačiam mokiniui meno pažinimo būdu pažinti ir save, skleisti savo asmenybės kūrybinį pradą.

3. Menų istorija yra žmonijos socialinės, kultūrinės patirties, mokslo atradimų atspindys, padedantis meno pažinimo būdu, tyrinėti ir vertinti pasaulį. Matant, skaitant ir klausant meno kūrinius galima mokinį paskatinti rasti priimtinių saviraiškos būdų, aktualizuoti savo individualius polinkius ir interesus, o meno potyrių sukeltų refleksijų būdu išmokti kritiškai vertinti meno kūrinius ir artefaktus, diskutuoti aktualiomis temomis ar rasti atsakymus į svarbius klausimus. Menas lydėjo žmoniją nuo priešistorės laikų, tad jo kaip istorijos, mokslo, bendražmogiškų vertybių atspindžio pažinimas padeda besiformuojančioms individualybėms ne tik suprasti senųjų meninių epochų ypatumus, jų susiformavimo priežastis, pajauti sukurtų meno šedevrų vertę, bet ir skatina tapti meno mylėtojais, gebančiais orientuotis praeities ir dabarties meno pasaulyje. Tad menų istorija – tai pagrindinių meno formacijų ir jų žymiausių meno kūrėjų bei vertybių kontaktinis bei virtualus pažinimas ir kūrybiškumą puoselėjanti refleksija, šį procesą paverčiant asmeninių kompetencijų puoselėjimo galimybe.

4. Menų istorija, siedama skirtingas meno rūšis bei dalykus, galimus pažinti tiesiogiai bei virtualiai, sudaranti mokiniui galimybes per meną pažinti save, o mokytojui – formuoti mokinio pagrindines bendražmogiškas vertybes, kuria mokamąją, ugdomąją, kultūrinę, auklėjamąją ir socializuojančią vertę. Dalykas atveria mokinio asmenybei naujas meno pažinimo erdves, ugdo meno vertės pojūtį, emocinį raštingumą, atskleidžia istorinio laikotarpio ypatumų poveikį, meno kūrinių atsiradimo ir gyvavimo supratimą. Organizuojant menų istorijos diskusijas, žaidžiant žaidimus ar vykdant kūrybinius projektus turtinamos ne tik mokinio žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, bet ir ugdoma atsakomybė, planavimas, kritinis, analitinis mąstymas, kritinis vertinimas, disciplina, ypač svarbūs realiose gyvenimo situacijose. Meno renginių lankymas, kritinių recenzijų rašymas ir įvairių kūrybinių projektų realizavimas, diskusijos, paskatintos meno kūrinių suvokimo, padeda suprasti integralaus ir kontekstualaus mokymo reikšmę, skatina pažinti save ir rasti atsakymus į III–IV gimnazijos klasės amžiaus tarpiniui aktualius klausimus.

5. Menų istorijos dalyko paskirtis – sukurti sąlygas ir galimybes mokiniams pažinti menines formacijas, jų žymiausius kūrėjus bei kūrinius, vertinant bei reflektuojant ugdyti asmenines kompetencijas, patiriant susiliejimo su menu džiaugsmą. Svarbu padėti mokiniui išmokti atpažinti meno kūriniuose meninės epochos bruožus, plėsti estetines patirtis bei meninį akiratį, suprasti meno

šedevrų susiformavimą paskatinusias priežastis, įgyti asmeniškai naudingos patirties pažįstant žymių kūrėjų gyvenimus ir suprasti, kad menas gali padėti pažinti save ir pasaulį net ir neturintiems akademinio meninio lavinimosi patirties. Menų istorija gali padėti ir kitų dalykų – istorijos, literatūros, etikos, pilietinio ugdymo, geografijos, dorinio ugdymo mokymuisi. Tai mokinių meninės patirties (meninių formacijų, jų kūrėjų ir kūrinių pažinimo, vertinimo, aktualių refleksijų, kūrybinių projektų bei pan.) ir meninio poreikio nagrinėjamos epochos estetinio vertybinio fono kontekste ugdymas ir plėtotė, skatinanti meno suvokimą paversti kasdienio gyvenimo dalimi.

6. Menų istorijos pradmenų mokiniai įgyja integraliai mokantis pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas per muzikos, dailės, teatro ir šokio pamokas. III–IV gimnazijos klasėse menų istorija yra pasirenkamasis dalykas.

7. Menų istorijos dalyko struktūra apima 17 temų – 9-ios skirtos III gimnazijos klasei ir 8-ios – IV gimnazijos klasei. Kiekvienai temai numatoma po 4 pamokas – dvi iš jų – teorinės, ir dvi – praktinės-kūrybinės. Teorinių pamokų metu (pirmoji ir antroji pamoka) mokiniai drauge su mokytoju susipažįsta su tyrinėjama menine epocha, ryškiausiomis jos meno rūšimis, jų savitumais, žymiausiais kūrėjais ir jų darbais, mokosi juos analizuoti ir suprasti. Praktinę-kūrybinę dalį sudaro dvi pamokos, t. y. trečioji ir ketvirtoji pamoka. Trečiosios pamokos metu mokytojas su mokiniais drauge virtualiu būdu tyrinėja reikiamos meninės epochos žymiausius meno reiškinius, kūrinius ar artefaktus, tariasi ir nusprendžia (pasirinktinai), kokį ketvirtos pamokos formatą jie rinksis – recenzijų pristatymą, diskusijas, meno epochos temą siejant su mokiniams svarbia amžiaus tarpsnio ar visuomenine aktualija, žaidimą ir pan. Ketvirtos pamokos metu mokinių grupės pristato virtualiai (jei yra galimybė ir kontaktiniu būdu) aplankyto meno renginio (parodos, koncerto, spektaklio, meno instaliacijos ir pan.) refleksijas recenzijų, diskusijų, integruoto renginio (galimos sąsajos su kitais dalykais), žaidimo (pvz., „Vaidmenų žaidimas“, „Spaudos konferencija“, „Kelionės dienoraštis“, „Muziejaus kūrimas“, „Auksinis protas“ ir pan.) formatu. Tad menų istorijos dalyko tema nagrinėjama „2 + 2“ būdu, kiekvienai temai skiriant dvi teorines ir dvi praktines-kūrybines pamokas.

8. Programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas, meno pažinimas ir vertinimas, meno istorijos reiškinių pažinimas ir jų sąsajos su dabarties aktualijomis. Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Tikimasi, kad jie bus pasiekti baigiant vidurinio ugdymo programą. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškam žinių ir supratimo įgijimui, gebėjimų ir vertybinių nuostatų ugdymui. Mokykla gali savarankiškai priimti sprendimą dėl mokinio pasiekimų vertinimo būdų ir numato, ar dalykui bus taikomas vertinimas pažymiais, ar vertinimas įrašu. Jei mokykla pasirenka vertinimą pažymiais, tuomet pasiekimai siejami su keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygių požymis nurodo mokinio siekiamus rezultatus. Aprašomos svarbiausios į(si)vertinimui reikšmingos įgytos žinios ir supratimas, išugdyti gebėjimai ir vertybinės nuostatos.

II SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

9. Menų istorijos dalyko tikslas – ugdyti kūrybingą, įvairių meno epochų kūrinių suvokimui atvirą, kritiškai mąstančią, emociškai raštingą ir savo nuomonę kuriančią asmenybę, sudarant jai sąlygas tapti įvairių meno rūšių suvokėja, gebančia priimti ir patirti meno įvairovę, turinčia reikiamų žinių, mokančia gaunamas patirtis pritaikyti asmeninėms kompetencijoms ugdyti bei puoselėjančia poreikį meną paversti asmeninio tapatumo dalimi.

10. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

10.1. patiria grožio ir meno poreikio patenkinimą ir džiaugsmą, plečia supratimo apie meną ribas, patiria meno sukeltų refleksijų poveikį bendražmogiškų vertybių įsisąmoninimui bei emociniam raštingumui, mokosi kritiškai vertinti meno kūrinius, tamprina asmeninius ryšius su įvairiomis meno rūšimis ir formomis;

10.2. realizuoja bendravimo ir bendradarbiavimo (dalijimosi gerąja patirtimi) poreikį,

ugdosi) veikimo kartu gebėjimus, dalinasi asmeniniu požiūriu į įvairias meno epochas, juose gyvenusius kūrėjus bei jų sukurtus meno kūrinius, drauge atskleisdami savo asmenybės brandą, puoselėjamas vertybes ir kurdami dvasinį tobulėjimą skatinančias menines patirtis;

10.3. sąmoningai renkasi įvairių meno rūšių patirtis, plečia savo sociakultūrinį akiratį bei kuria savitą meninę, kultūrinę tapatybę;

10.4. ugdomi įvairių meno epochų kūrinių patirties poreikį, tyrinėja įvairių pasaulio meno istorijos sandų pagrindinius bruožus, jų susiformavimo priežastis, turinčias įtakos mokinio meninio skonio, estetinių patirčių bei asmeninių kompetencijų plėtrai;

10.5. puoselėja įgytus gebėjimus atpažinti, analizuoti, vertinti įvairiose epochose sukurtus meno kūrinius, moka suprasti, paaiškinti jų (kūrinių) socialinius ir kultūrinius kontekstus, būdingų bruožų susiformavimo priežastis, reflektuoja asmeninius potyrius;

10.6. puoselėja pagarbą savo šalies meno bei kultūros tradicijoms, tautiniam paveldui, apibūdina jų istorinę raidą, geba suprasti jų reikšmę, ugdomi poreikį tapti menui imliu visuomenės nariu;

10.7. patiria, apibendrina ir reflektuoja įvairių meninių epochų daugiasluoksniškumą ir įvairiapusiškumą, atpažįsta ir identifikuoja kitų šalių menui būdingus bruožus, ugdomi pagarbą ir empatiją;

10.8. analizuoja, apmąsto, vertina, pagrindžia ir paaiškina įvairių meno rūšių poveikį ir svarbą žmonijos vystymuisi;

10.9. analizuoja meno kūrinius ir tekstus apie meną, formuluoja aiškius jų vertinimus.

III SKYRIUS KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

11. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą.

12. Kultūrinė kompetencija. Menų istorijos pamokose kultūrinės kompetencija plėtoja meninis ir kultūrinis išprusimas (žinios apie meną, istorines menines formacijas bei formas), meno ir kultūros poreikio formavimas (žinios, įgūdžiai, jų naudos suvokimas ir malonumo menu pojūtis) ir kultūrine savimone (vertybinės nuostatos). Per pamokas mokiniai mokosi pažinti, analizuoti, kurti, vertinti meno kūrinius kaip svarbią žmonijos vystymosi bei visuomenės kultūros dalį, ugdomi meno kūrinių įvairovės supratimą bei mokosi įvairiomis formomis užmegzti tarpkultūrinį dialogą. Per pamokas mokiniai pažįsta ir tyrinėja Lietuvos, Europos ir viso pasaulio meno istoriją, jos raidą, formuoja savo vertybines nuostatas, mokosi išvengti stereotipų, susipažįsta su pagrindinėmis muzikos, dailės, teatro, šokio ir medijų meno išraiškos priemonėmis. Mokiniai pagal savo išgales dalyvauja vietos klasės, mokyklos, vietos bendruomenės, miesto ar šalies meniniuose renginiuose, kuria jų recenzijas, rengia diskusijas, debatus ar atraktyvius žaidimus, kuriuose reiškiasi kaip kūrėjai, suvokėjai ir interpretuotojai. Mokiniai kultūrinę kompetenciją per menų istorijos pamokas ugdomi įgydami žinių apie meną nuo priešistorinių laikų iki mūsų dienų. Tyrinėdami, pažindami ir kritiškai vertindami meno kūrinius, įvairias meno raiškas, kūrėjų ir atlikėjų gyvenimus bei meninių epochų ypatumus jie plečia savo poreikius bei ugdomi meno teikiamos naudos suvokimą. Kultūrinė kompetencija leidžia pažinti save ir pasaulį įvairių istorinių meno, kultūrų ir apraiškų kontekste. Per pamokas svarbios ne tik žinios, bet ir poreikio formavimas meną tyrinėjant tiesiogiai ir netiesiogiai, t. y. kontaktiniu ar virtualiu būdu lankantis parodose, koncertuose, spektakliuose, performansuose, neformaliose aplinkose. Taip susilietus su menu svarbus ne tik dalykinis pasirengimas, kritinio požiūrio ugdymas, bet ir asmeninės refleksijos, diskusijos, tenkinančios mokinių intelektualius ir emocinius poreikius, turinčius įtakos jų ateities gyvenimui.

13. Pažinimo kompetencija. Per pamokas mokiniai susipažįsta su menų istorijos žiniomis, terminais, naudoja naujas žinias analizuodami, tyrinėdami ir kritiškai vertindami meno epochas bei jų palikimą. Keldami aktualius klausimus interpretuoja, o gebėdami sieti bei palyginti įvairių menų istorijos sričių formas, kuria vientisą pasaulėvaizdį. Mokiniai susipažįsta su menų istorijos pagrindais,

įsisavina meno epochų skirtumus, išmoksta komentuoti pateiktus artefaktus ir diskutuoti istorinio konteksto temomis. Toks menų istorijos pažinimas formuoja kognityvinius, analitinius mokinių gebėjimus, moko suvokti nuolatinę meno kaitą ir skatina tapti menui imliu visuomenės nariu.

14. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Drauge patirdami, analizuodami, diskutuodami, vertindami ir sprenddami kūrybines problemas mokiniai puoselėja gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti. Dalindamiesi meno kūrinių sukeltais potyriais, vertinimais, asmeninėmis įžvalgomis mokiniai mokosi išreikšti save, suprasti ir gerbti vienas kitą, diskutuoti, ugdo socialinį bei emocinį raštingumą, mokosi kurti tvarių tarpusavio santykių dermę. Menų istorijos dalyko mokymasis plečia žmogaus meninį išprusimą, socialumą, visuomenės ir meno vienovės suvokimą. Meninė savirefleksija, diskusijos aktualiais klausimais, savo kritinio požiūrio pozicionavimas, meno epochos, jos kūrinių bei kūrėjų gyvenimo analizė ir suvokimas vysto analitinius, kultūrinius, socialinius, psichologinius (pvz., identiteto formavimas) gebėjimus. Meno pažinimas veikia kaip asmenybės emocinės ir elgesio savireguliacijos būdas, nes žvelgiant į meno kūrinių per „Menamo herojaus“ prizmę dažnai galima reflektuoti save – tokiu būdu tampa svarbus meno kalbos pažinimas, padedantis mokiniui argumentuoti asmeninius potyrius, atskleisti vertybines nuostatas, diskutuoti asmeniškai aktualiais klausimais. Suvokdami meno kūrinius ir mokydamiesi juos vertinti mokiniai mokosi įgyvendinti iškeltus tikslus, vaidmenis, suprasti prisiimtą atsakomybę, ugdomi gebėjimus organizuoti – iškelia tikslus, numato uždavinius, tikslingai ieško ir kaupia informaciją, įgyvendina ir pristato meno kūrinių ar renginių recenzijas. Veiklos planavimas, užduočių įveikimas, nuomonės pozicionavimas motyvuoja mokinius tapti imliu menui, tobulėti asmeninėje ir būsimoje profesinėje veikloje. Meno renginių lankymas moko mokinius kultūrinėse erdvėse elgtis atsakingai, suprasti buvimo parodose, koncertų ar spektaklių salėse tvarką. Bendravimas su meno sričių profesionalais motyvuoja atsakingai elgtis reiškiant nuomonę, moko konstruktyviai spręsti iškilusius tarpasmeninius konfliktus. Meno kūriniai supažindina mokinius su sveika gyvensena, padeda formuoti sveikos gyvensenos nuostatas.

15. Kūrybiškumo kompetencija. Ugdymas menų istorija su kūrybiškumu siejamas per meno kūrinių pažinimą, meno sukeltų refleksijų formų organizavimą bei kritinio vertinimo puoselėjimą. Meno pažinimas prasideda nuo nuostatų (pripažinti savo kūrybinius gebėjimus bei paties meno reikšmę, būti atviram įvairioms meno formoms, išsakyti savo nuomonę, suprasti meninę kūrybą kaip svarbią ir prasmingą veiklą), gebėjimų (orientuotis meno istorijoje, atpažinti meno epochai būdingus bruožus, jų susiformavimą lėmusias priežastis, išvelgti problemas, savarankiškai mąstyti, kelti naujas idėjas, kurti individualų įvairių meno rūšių vertinimo požiūrį, lankyti meno renginius ir juose tinkamai elgtis, įgyvendinti kūrybines idėjas ir jas įvertinti); žinių ir supratimo (kaip vyksta meno kūrybos procesas, kokie yra įvairių meno rūšių kūrybos etapai, kokios naudojamos išraiškos priemonės, techniniai sprendimai ir resursai jiems įgyvendinti) ir realizavimo. Programa yra skirta mokiniams, nesiejantiems savęs su menine raiška (muzikavimu, tapyba, vaidyba ar šokiu), tačiau norintiems pažinti meną, jo vystymosi istoriją ir to pažinimo būdu kurti savęs kaip meno žinovo ir vertintojo tapatumą. Dalykas padeda mokiniams realizuoti savo kūrybines galias – kelti kūrybinius klausimus, surinkti ir įvertinti reikalingą informaciją, kelti įvairias idėjas, diskutuoti, numatyti ir pagrįsti kūrybinius sprendimus, įvertinti menines patirtis ir suprasti jų reikšmę. Kūrybiškumas menų istorijos dalyke atsiskleidžia kūrybiškai pristatant savo menines impresijas, recenzijas, požiūrius, juos diskutuojant ir reflektuojant, kuriant pamokos scenarijus bei žaidžiant žaidimus.

16. Pilietiškumo kompetencija. Menų istorijos dalyko mokymo(si) metu pilietiškumo kompetencija ugdoma per įvairiose Lietuvos meninėse formacijose sukurtus kūrinius, jų turinį, savitus bruožus ir simbolinę prasmę. Per pamokas mokiniai mokosi suprasti ir pažinti skirtingų epochų meninius sprendimus bei tautinės savimonės žinutes. Taip pat ugdomas gebėjimas atpažinti, analizuoti pilietiškus, patriotinius, istorinius, kultūrinius ir socialinius lietuvių tautos meno aspektus. Mokiniai per pamokas mokosi saviraiškos teisių ir supažindinami su autorių teisėmis, mokosi jas suprasti, gerbti. Dalyko mokymo(si) metu ugdoma pagarba meno kūrinių originalui, supratimas apie plagiatą, autorines bei gretutines teises, jų reikšmę, etiško, legalaus kūrinių ir jų vaizdo ar garso įrašų panaudojimo svarbą. Įvairių laikotarpių, epochų, stilių, žanrų meno kūriniai padeda mokiniams suprasti meno vaidmenį visuomenės vystymesi, vertinti teigiamas ir neigiamas visuomenės

transformacijas, jas lydinčias meno apraiškas, skatina formuoti asmeninę pilietinę nuomonę ir moko ją reikšti. Menų istorijos dalyko mokymo(si) metu ugdoma pagarba savo šalies istorijai, kultūrai, menininkams ir jų kūrybai. Rengiamų diskusijų, aptarimų, debatų, žaidimų ir panašių renginių metu mokiniai puoselėja savo tautinį ir bendruomeninį identitetus, bendruomeniškai ir atsakingai prisideda prie klasės, mokyklos renginių (ypač susijusių su valstybės šventėmis, lietuvių tautos kultūrinėmis tradicijomis), juos organizuoja ir dalyvauja.

17. Komunikavimo kompetencija. Menų istorijos pažinimas – tai trijų dalių – žinių apie meno istoriją, kultūrinės meninės savimonės ugdymo ir garsine bei vaizdine patirtimi grindžiamos komunikacijos – visuma. Per pamokas mokiniai, naudodami šiuolaikines komunikacines technologijas mokosi analizuoti, suprasti, interpretuoti, vertinti, reflektuoti meno kūrinius praeities bei dabarties kontekstuose. Meno kūrinio refleksijos dalis skatina mokinius komunikuoti, atskleidžiant ne tik asmeninę poziciją, išpūdžius, bet ir kurti tinkamas komunikacijos formas, planuoti techninius ir žmogiškuosius resursus, surasti paveikiausias audiovizualinės komunikacijos priemones ir būdus, vartoti dalykui tinkamą meno rūšių žodyną, aiškiai formuluoti mintis, ir gebėti jas pagrįsti, pateikiant svarius ir etiškus argumentus. Per pamokas išmokstama tikslingai, efektyviai komunikuoti, laikytis kalbos normų, kurti palankias aplinkas meno paskatintoms diskusijoms bei tyrinėti ir vertinti meno kūrinius bei artefaktus.

18. Skaitmeninė kompetencija. Per menų istorijos pamokas mokiniai plečia savo skaitmeninę kompetenciją, lankydami virtualias meno bibliotekas, galerijas, muziejus bei audialaus medijų meno platformas, mokydamiesi jomis naudotis. Meninėms refleksijoms pristatyti taiko skaitmenines technologijas. Per pamokas mokiniai ugdomi sveikatą tausojančio darbo skaitmeniniais įrenginiais gebėjimus. Ugdytiniai tyrinėja mokslo ir meno vienovę, interpretuoja menų istorijos kūrinių įvairiapusiškumą, daugiasluoksniškumą ir holistinio pasaulio suvokimo būdu ugdomi asmeninį tapatumą bei poreikį menui ir kultūrai.

IV SKYRIUS PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI

19. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

20. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A). Menų istorijos formacijų, laikotarpių, epochų įvairovės, specifinių jų bruožų susiformavimo priežasčių, raiškos būdų ir estetinio dorovinio konteksto pažinimas skatina mokinius per pamokas analizuoti įvairių meno rūšių kūrybą ir suvokti, kad ji nėra grįsta vien prigimtiniu talentu ar išskirtiniais gebėjimais, menine technika ar išraiškos priemonėmis, bet reikalauja nuolatinio, tikslingo ugdymosi ir visapusiško lavinimosi. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

20.1. atpažįsta meninių epochų ypatumus, nusako reikiamos meno formacijos laikmetį bendrame istorijos kontekste, įvardija, paaiškina ir analizuoja jos susiformavimo priežastis (A1);

20.2. pateikdamas pavyzdžių aiškina pagrindinius meno kūrinių ar artefaktų raiškos bruožus ir priemones, apibūdina ir analizuoja meno kūrinio detales, interpretuoja jo meninius, kūrybinius, idėjinius sprendimus bei sociokultūrinius aspektus (A2);

20.3. pagrįstai, nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, jo komponentus, idėjos ir raiškos harmoniją, apibūdina ir paaiškina meno epochų ir jos ryškiausių kūrinių bei artefaktų susiformavimo priežastis. Diskutuoja apie meno pažinimo reikšmę asmeninės patirties, poreikių bei bendražmogiškų vertybių formavimosi kontekste (A3).

21. Meno pažinimas ir vertinimas (B). Matydami, klausydami, liesdami ir analizuodami meno kūrinius parodose, koncertuose, spektakliuose ar virtualiose meno platformose, mokiniai atpažįsta įvairias meno rūšių raiškos priemones, būdingus elementus, technologijas, jas tyrinėja, interpretuodami vertina meno kūrinių esmę, prasmę ir vertę žmonijos vystymuisi. Meno kūrinių pažinimas atitinkamos meninės epochos ar dabarties kontekste, artefaktai, refleksijos bei diskusijos skatina mokinius pažinti save, rasti atsakymus į aktualius klausimus, atveria asmeninius polinkius, ugdo imlumą menui ir skatina ieškoti savitų saviraiškos būdų besikeičiančioje, šiuolaikinėje

dinamiškoje visuomenėje. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

21.1. atpažįsta ir įvardija įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones bei geba jas interpretuoti ir vertinti asmeninės patirties kontekste (B1);

21.2. analizuoja, atranda ir moka naudotis virtualiomis meno platformomis, muziejais, gidų turais, meno bei kultūros institucijų, viešinančių renginius, interneto svetainėmis ir kt. (B2);

21.3. planuoja asmeninius laiko išteklius bei techninius resursus, reikalingus virtualiam (jei yra galimybė – ir kontaktiniam) lankymuisi parodose, koncertuose, spektakliuose, performansuose. Laikosi tinkamo elgesio meno erdvėse reikalavimų bei taisyklių, susiedami juos su asmeninėmis meno pajautomis bei refleksijomis. Atranda, pristato, vertina ir reflektuoja meno žanrą, keliantį daugiausia pozityvių meninių emocijų ir skatinantį juo domėtis (B3).

22. Menų istorijos reiškinių, kontekstų pažinimas ir jų sąsajos su dabarties aktualijomis (C). Meno kūrinių suvokimo paskatintų refleksijų (recenzijų, diskusijų, debatų, žaidimų ir pan.) bei kitų pamokos formatų kaip šiuolaikinės komunikacijos su praeitimi, pateikimas, padeda mokiniams atpažinti ir suprasti įvairiais meno laikotarpiais sukurtų kūrinių bruožus, pagrindines jų idėjas, raiškos ir technologijų harmoniją. Vertindami meno kūrinius bei jų kūrėjus mokiniai išmoksta diskusijų kultūros, argumentuotai reikšti savo nuomonę, bendradarbiauti tarpusavyje ir gerbti vienas kitą. Meno kūrinio ir jo sukūrimo konteksto supratimas bei vertinimas formuoja estetinę nuovoką, asmeninės nuomonės idėjinę brandą ir meno kaip bendros žmonijos kultūros dedamosios suvokimą. Recenzijos, žaidimai, diskusijos, debatai meno kūrinių, artefaktų ar meno epochų savitumų temomis, meno atsiradimo ištakas, raidą ir perspektyvas siejant su amžiaus tarpsnio (III–IV gimnazijos klasės) aktualijomis, formuoja mokinių gebėjimą ne tik atpažinti, lyginti bei vertinti meno kūrinius, bet ir skatina meno sukeltas asmenines impresijas, susietas su „Menamo herojaus“ išgyvenimais ar patyrimais, priimti, tyrinėti, drauge įvertinant ir pažįstant save, meno įvairovę ir jo poveikį kaip natūralų, neatsiejamą asmenybės, jos bendražmogiškų vertybių ir kultūros perimamumo vystymosi procesą. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

22.1. tinkamai vartoja meno sąvokas bei terminus, nuosekliai, pagrįstai apžvelgia, analizuoja, interpretuoja meno kūrinių raiškos elementus ir priemones atitinkamos meninės epochos kontekste bei lygina juos su dabarties menu, kultūra bei visuomenės aktualijomis (C1);

22.2. išvardija pagrindinius menininko gyvenimo bruožus, įvertina ir interpretuoja patirtų asmeninių bei istorinių įvykių poveikį jo kūrybai, pastebi ryškiausius savitumus ir jų vertę meninės epochos ar visos menų istorijos kontekste (C2);

22.3. analizuoja informacijos šaltinius ir geba nuosekliai, išsamiai atskleisti, paaiškinti, parašyti ir pristatyti pasirinkto meno epochos ir jos ryškiausių artefaktų recenziją. Reflektuoja, lygina, apmąsto, kontekstualizuoja savo kūrybinę patirtį, identifikuoja, atskleidžia emocinius, intelektualinius, socialinius, kultūrinius patyrimus, siedamas juos su asmenine patirtimi, poreikiais, šeimos, bendruomenės bei visuomenės vertybėmis. Žaidimuose, diskusijose (debatuose) ir pan. renginyje, medijų meno ir (ar) skaitmeninių technologijų pagalba geba kūrybiškai pristatyti savo nuomonės ar pozicijos prezentaciją (C3).

V SKYRIUS MOKYMO(SI) TURINYS

23. Mokymo(si) turinys. III gimnazijos klasė.

23.1. Pagrindinės meno epochos ir jų kontekstai.

23.1.1. Pagrindiniai meno istorijos laikotarpiai. Apibūdinami, aptariami ir diferencijuojami pagrindiniai pasaulio meno istorijos laikotarpiai nuo akmens amžiaus (~8000 m. pr. K.) iki mūsų laikų. Demonstruojamas reikšmingiausias šalių meninis palikimas, turėjęs įtakos bendram įvairių menų ir kultūros vystymuisi. Pagrindinės meno rūšys. Nagrinėjamos ir klasifikuojamos pagrindinės meno rūšys – amatai, dekoratyvus menas, architektūra, piešimas, kaligrafija, grafika, tapyba, skulptūra, ikebana, literatūra, muzika, teatras, performansas, vaidyba, mada, šokis, fotografija, kinas, konceptualus menas, dizainas. Pristatomos, nagrinėjamos ir palyginamos pagrindinės jų išraiškos priemonės bei mokomasi jas suprasti.

23.1.2. Seniausios pasaulio civilizacijos iki mūsų eros. Apibūdinamos ir analizuojamos seniausių pasaulio civilizacijų (Mesopotamijos, Persijos, Egipto, Indijos, Kinijos, Japonijos, Amerikos, Afrikos) įvairių meno rūšių tradicijos ir jų įtaka tolesnei meno raidai.

23.1.3. Antikinis menas. Išvardijamos, įvertinamos ir komentuojamos antikinio meno – Kretos-Mikėnų kultūros, Senovės graikų, Senovės romėnų (Romos respublikos laikotarpis) būdingų bruožų susiformavimo priežastys, nagrinėjami ir aptariami pagrindiniai šio laikotarpio ypatumai, demonstruojami žymiausi architektūros, vaizduojamojo meno bei muzikos pavyzdžiai. Apibūdinamas ir interpretuojamas to meto visuomenės ryšys su dabarties pilietinės visuomenės savikūra.

23.2. Pagrindiniai mūsų eros meno laikotarpiai.

23.2.1. Antikinis menas (tęsinys). Aptariamos ir apibrėžiamos mūsų eros (po Kristaus gimimo) antikinio Senovės romėnų (Romos imperijos laikotarpis) meno ypatumų susiformavimo priežastys, komentuojami šiam laikotarpiui būdingi savitumai ir demonstruojami žymiausi vizualaus ir audialaus meno kūriniai. Išskiriama ir aptariama senovės Romos imperijos tautų įvairovė, demonstruojami ir komentuojami įvairių menų pavyzdžiai. Apibrėžiamas ir apibūdinamas ikikrikščioniškas Lietuvos bei neeuropietišku kultūrų menas.

23.2.2. Ankstyvosios krikščionybės menas. Nagrinėjami ir paaiškinami krikščionių dailės, architektūros ir muzikos, atsiradusios Romos imperijos teritorijoje, svarbiausi bruožai bei jų susiformavimo priežastys. Apibūdinamas ir apibrėžiamas ankstyvosios krikščionybės dailės poveikis viduramžių plastinio meno raidai, demonstruojami žymiausi šio laikotarpio vizualaus ir audialaus meno kūriniai. Analizuojamos ryškiausios krikščionybės asmenybės bei meno kūrinuose įprasmitos svarbiausios vertybės, idealai ir idėjos. Viduramžių epocha. Analizuojami ir apibrėžiami pagrindiniai viduramžių epochos, – Bizantijos, romanikos ir gotikos – meno laikotarpiai, aptariamos ir išvardijamos jų susiformavimo priežastys, komentuojami būdingi bruožai, demonstruojami žymiausi vizualaus ir audialaus meno kūriniai.

23.2.3. Renesansas. Apibūdinama ir analizuojama Renesanso – Vakarų ir Centrinės Europos šalių kultūros ir visuomeninės minties raidos epocha, apibrėžiamos ir komentuojamos jos susiformavimo priežastys, ypatumai bei įtaka individualiai menininko savivokai. Aptariami ir demonstruojami žymiausi įvairių meno rūšių kūriniai ir pristatomi jų kūrėjai. Apibūdinama ir komentuojama to laikotarpio kūrėjo asmenybė bei nagrinėjamos ir diferencijuojamos sąsajos su dabarties kūrėju. Analizuojami epochos grožio idealai, šventumo vaizdavimo būdai ir jo atspindžiai mene.

23.2.4. Barokas ir vėlyvosios jo transformacijos. Analizuojamos, paaiškinamos ir apibendrinamos baroko epochos susiformavimo priežastys, apibrėžiami ir išvardijami grynojo, brandžiojo baroko bei rokoko būdingi bruožai. Analizuojami, apibrėžiami ir diferencijuojami Vakarų Europos ir Lietuvos baroko ypatumai. Tyrinėjami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, išvardijami ir pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami ir demonstruojami vaizduojamojo meno kūriniai, atskleidžiantys kryptingą poveikį asmenybės formavimuisi.

23.2.5. Klasicizmas. Analizuojami, apibrėžiami ir nurodomi Europos ir Šiaurės Amerikos klasicizmo epochos meno kūrinių panašumai bei skirtumai, aptariami pagrindiniai bruožai, išvardijami, komentuojami ir demonstruojami žymiausi įvairių meno rūšių pavyzdžiai bei jų kūrėjai. Analizuojami Šviečiamąjo amžiaus ypatumai, apibrėžiami jam būdingi bruožai, stengiantis į juos pažvelgti per mokymo(si) visą gyvenimą prizmę.

23.2.6. Romantizmas. Analizuojamos, apibrėžiamos ir komentuojamos romantizmo epochos – kultūrinio judėjimo, filosofinių ir estetinių, meninių idėjų bei tendencijų visumos pagrindinės susiformavimo priežastys, apibūdinami ryškiausi savitumai, demonstruojami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami ir demonstruojami meno kūriniai, susiję su žmogaus teisių ir lygių galimybių tema. Apibrėžiami ir komentuojami XVII–XIX amžiaus Lietuvoje formavęsi specifiniai atskirų etnografinių regionų kultūriniai ypatumai, radę atgarsį to meto mūsų šalies meno kūrėjų darbuose.

23.2.7. Realizmas. Analizuojami ir paaiškinami pagrindiniai šio laikotarpio bruožai, apibrėžiama Barbizono mokyklos reikšmė bei kritinio realizmo ypatumai. Komentuojami ir

pristatomi žymiausi šio laikotarpio meno kūriniai ir jų kūrėjai. Apibūdinamos to meto Lietuvos liaudies tradicijos, papročiai ir jų atspindys įvairiose meno rūšyse.

24. Mokymo(si) turinys. IV gimnazijos klasė.

24.1. XIX amžiaus pabaigos menas.

24.1.1. Impresionizmas. Analizuojami, apibrėžiami ir komentuojami XIX amžiaus pabaigos Prancūzijoje susiformavusios dailės, muzikos, literatūros šios stilistinės krypties pagrindiniai bruožai, demonstruojami žymiausi įvairių rūšių meno kūriniai ir pristatomi jų kūrėjai. Tyrinėjama ir reflektuojama įspūdžio mene tema, įvertinant ją aplinkos tvarumo bei klimato kaitos kontekstuose. Postimpresionizmas. Apibūdinamas, analizuojamas ir komentuojamas XIX amžiaus pabaigoje, kaip priešprieša impresionizmui, pasireiškęs postimpresionistų dailininkų judėjimas. Analizuojama ir aiškinama neoimpresionizmo kryptis. Aptariamas ir apibrėžiamas ekspresionizmas dailėje ir muzikoje, komentuojami ir klausomi žymiausi šio meno kūriniai, pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami meno kūriniai kaip streso įveikos bei išveikos rezultatai.

24.1.2. Simbolizmas. Analizuojamos ir tyrinėjamos simbolizmo – literatūros ir vaizduojamosios dailės sąjūdžio, naudojančio simbolius kaip raiškos priemonės, susiformavimo priežastys, išskiriami ir pristatomi pasaulyje žymiausi kūriniai bei jų kūrėjai. Analizuojamas ir aptariamas Lietuvos simbolisto Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrybinis palikimas bei jo sąsajos su gamta ir gimtąja kalba.

24.2. XX amžiaus menas.

24.2.1. XX amžiaus I pusės Vakarų Europos klasikinis modernizmas. Analizuojamas, apibrėžiamas ir paaiškinamas pirmasis – klasikinio modernizmo mene etapas. Apibūdinamos, aptariamos ir komentuojamos pagrindinės klasikinio modernizmo kryptys: fovizmas, ekspresionizmas, kubizmas, futurizmas, konstruktivizmas, dadaizmas, siurrealizmas ir kt. Apžvelgiamos ir reflektuojamos ir klasikinio modernizmo mene temos pilietinės visuomenės savikūros bei ekstremalių situacijų kontekste. XX amžiaus I pusės Jungtinių Amerikos Valstijų vėlyvasis modernizmas. Analizuojamas, apibrėžiamas ir paaiškinamas antrasis – vėlyvojo modernizmo mene etapas. Apibūdinamos, nagrinėjamos ir komentuojamos pagrindinės vėlyvojo modernizmo mene kryptys: popartas, opartas, potapybinė abstrakcija, enviromentas, hepeningas ir kt. Analizuojama ir paaiškinama vėlyvojo modernizmo mene idėjų sąsaja su istorinės savimonės, nacionalinio saugumo, holokausto bei karo temomis.

24.2.2. Funkcionalizmas architektūroje. Tyrinėjamas architektūros funkcionalizmas, padaręs šios meno srities perversmą visame pasaulyje. Nagrinėjamos ir paaiškinamos Lietuvos Bauhauzo architektūros stiliaus apraiškos. Pristatomi ir demonstruojami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, išskiriami jų kūrėjai. Tyrinėjami specifiniai architektūriniai judėjimai bei kryptys: racionalizmas, organinė architektūra, brutalizmas, metabolizmas. Analizuojama ir paaiškinama pokario situacija Lietuvoje ir jos poveikis pilietinės visuomenės savikūrai, partizaniniam pasipriešinimui.

24.2.3. XX amžiaus II pusės menas. Aptariama ir komentuojama to meto istorinė situacija bei jos poveikis naujų meno krypčių atsiradimui. Apibrėžiamos, aptariamos ir komentuojamos žymiausios šio laikotarpio meno kryptys, nagrinėjami ryškiausi bruožai, būdingi abstrakčiam ekspresionizmui, fotorealizmui, hepeningui, instaliacijai, kinetiniam menui, kūno menui, minimalizmui, objektų dailei, performansui, popdailei bei iš jos kilusiam proceso menui, „ready-made“, videodailei bei žemės menui. Analizuojama ir reflektuojama šio laikotarpio meno sąsaja su žmogaus teisių, lygių galimybių, socialinės ir ekonominės plėtros bei aplinkos tvarumo temomis. Performansų menas. Fluxus judėjimas. Aptariami ir pristatomi šio judėjimo kūrybiniai principai, žymiausi kūrėjai – Jurgis Mačiūnas ir Jonas Mekas ir demonstruojami jų darbai. Įvardijamos ir įvertinamos to meto žmogaus teisės, lygios galimybės bei jų poveikis įvairių meno rūšių kūrybai.

24.3. XXI amžiaus pradžios menas.

24.3.1. Meno įvairovė, kryptys ir tendencijos. Analizuojami, tyrinėjami ir apibendrinami šio laikotarpio įvairių rūšių meno kūrybos ypatumai tiek Lietuvoje, tiek ir pasaulyje. Apžvelgiamos ir reflektuojamos kultūros įvairovės, aplinkos tvarumo, ugdymo karjerai, finansinio raštingumo temos bei jų atspindys XXI pradžios mene.

24.3.2. Minimalizmas. Pristatoma ir komentuojama minimalistinio meno idėja ir jos atspindys įvairiose meno rūšyse. Paaiškinami pagrindiniai šio meninio stiliaus bruožai, išvardijami žymiausi meno kūrėjai, demonstruojami žinomiausi jų darbai. Aiškinamas ir įvardijamas šios meno stiliaus ryšys su paprastumo, logikos, tvarkos ir aplinkos tvarumo temomis.

24.3.3. Postmodernizmas. Pristatomas, analizuojamas ir komentuojamas postmodernizmo daugiastilistiškumas, ribų tarp meno ir populiariosios kultūros nykimas, pesimizmo, ciniškumo ir būties kvestionavimo priežastys. Aptiriamos, išskiriamos ir išvardijamos postmodernizmo mene sąsajos su kultūrų įvairovės, globalizacijos, originalumo siekio, integracijos bei „patsišo“ temomis.

24.3.4. Dabartinis menas. Analizuojamos ir aptiriamos netradiciškumo, provokacijos mene apraiškų priežastys, konceptualizmo, instaliacijų, videomedijų sintezės galimybės, požiūrio į grožį pokyčiai. Tyrinėjami ir komentuojami trimatės grafikos, gatvės meno, grafiti, vaizdo žaidimų meno pavyzdžiai. Demonstruojami Ai Veivei (Ai Weiwei), Benksis (Banksy), Treisi Ermin (Tracey Karima Emin), Deimieno Hersto (Damien Hirst) ir Džef Kunso (Jeff Koons) meno darbai. Apibrėžiamas, apibūdinamas ir komentuojamas socialinės ir ekonominės plėtros, aplinkos tvarumo, ekstremalių situacijų, klimato kaitos bei geopolitinių konfliktų temų poveikis įvairių rūšių menininkams bei jų kūrybai.

VI SKYRIUS MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

25. Vertinimas menų istorijos pamokose – tai mokinio pasiekimų fiksavimas, paremtas Programoje aprašytais pasiekimų lygių požymiais, kartu atsižvelgiant į asmeninį pažangos rezultatą. Mokinių pasiekimų lygių požymiai pateikiami išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4). Vertinant mokinių pasiekimus svarbu atsižvelgti ir į asmeninį mokinio iniciatyvumą, norą bei pastangas pažinti meną tiesioginiu ar virtualiu būdu.

26. Kai mokinių pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5–6, pagrindinis (3) lygis– 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10.

27. Apibrėžiant pasiekimų lygių požymius naudoti mokinių pasiekimų augimą rodantys kriterijai (gairės, nurodantys mokinio galimybes), skalės ir sąvokos:

27.1. kūrybiškumo – geba kelti naujas idėjas, savarankiškai, nestereotipiškai, greitai orientuotis menų istorijos procesuose, sudėtingose situacijose, lengvai ir netipiškai spręsti problemas. Kuo aukštesnis nestandartinio, originalaus mąstymo ir kūrybingų išvalgų, palyginimų, nuomonės, pozicijos pateikimo lygmuo, tuo geriau vertinamas pasiektas rezultatas;

27.2. savarankiškumo ir organizuotumo – šis kriterijus rodo iškeltų uždavinių sudėtingumą: ar mokinys dirba padedamas mokytojo, ar iš dalies savarankiškai (nukreipiamas mokytojo), ar savarankiškai (tik konsultuodamasis ir diskutuodamas). Šis kriterijus atskleidžia, ar mokinys geba savarankiškai, tiesioginiu būdu lankytis meno renginiuose, noriai buria šeimą, draugus, ar laukia mokytojo pagalbos. Kuo tiesioginis meno suvokimas, recenzijų rašymas, diskusijų, debatų ar panašių renginių organizavimo procesas savarankiškesnis ir organizuotesnis, tuo aukščiau turėtų būti vertinami rezultatai;

27.3. kompleksiško ir sudėtingumo – paprastomis laikomos užduotys, kurios reikalauja nesudėtingų, vieno ar tik kelių žingsnių sprendimų, vidutinio sudėtingumo – reikalaujančios kelių inovatyvių, kūrybinių uždavinių sprendimų, sudėtingomis ir kompleksiškomis – reikalaujančios puikių gebėjimų ir kūrybiškų sprendimų. Vertinant rekomenduotina vadovautis principu, kad kuo recenzija, asmeninės nuomonės, pozicijos, refleksijos pristatymo kūrybinis sprendimas yra technologiškai brandesni (tinkamai naudojamos išmaniosios technologijos), gilesnių išvalgų, reikiamų žinių, sąsajų, kompleksiškesnio ir sudėtingesnio pobūdžio – tuo darbo rezultatas turėtų būti geriau vertinamas. Pažymėtina, kad kartais recenzijos ar diskusijų, debatų ir panašių renginių organizavimas gali būti vertinami pagal kitus kriterijus – pavyzdžiui konceptualumo, tuomet kompleksiško ir sudėtingumo kriterijai gali būti antraeiliai;

27.4. kontekstualumo – šis kriterijus turi atspindėti mokinių žinias apie meno epochų,

laikotarpių estetiškes dorovines aplinkas. Kuo platesnės, gilesnės, įvairesnės, turtingesnės žinios apie nagrinėjamos meno epochos kūrybinių ypatumų susiformavimo priežastis, estetinį dorovinį kontekstą, tuo geresnius rezultatus jos liudija;

27.5. komunikabilumo – šis kriterijus turi atskleisti mokinių gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti, rengiant diskusijas, debatus ar panašius renginius aktualiomis menų istorijos temomis. Taip pat svarbus mokinio gebėjimas diskutuoti, pateikti savo nuomonę, poziciją, išvalgas ir gerbti kitus.

28. Menų istorijos mokinių mokymo(si) pasiekimai vertinami pažymiais, išlaikant dermę tarp kaupiamojo ir apibendrinamojo vertinimo, įtraukiant mokinių kūrybinių darbų aptarimus ir meno renginių refleksijas. Mokytojas turėtų vertinti ne tik mokymo(si) rezultatą, bet ir mokinių daromą pažangą siekiant užsibrėžtą mokymo(si) tikslų. Įgyvendinat Programą taikomas formuojamasis vertinimas, kuris padeda mokiniams suprasti mokymo(si) tikslus ir uždavinius, kryptingai tobulėti menų istorijos supratimo ir vertinimo srityse. Viso ugdymo proceso metu mokiniai įtraukiami į vertinimą, skatinami kelti ugdymosi tikslus, įsivertinti daromą pažangą. Mokinių pasiekimai apibendrinami vertinant mokinio per nustatytą ugdymo(si) laikotarpį padarytą pažangą, orientuojantis į Programoje aprašytus mokinių pasiekimų lygių požymius.

29. III ar (ir) IV gimnazijos klasėse mokiniai gali pasirinkti rengti brandos darbą.

VII SKYRIUS
MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS

30. Lentelėje pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėje raidės ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) raide žymima pasiekimų sritis (A), pirmu skaičiumi (1) nurodomas pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pasiekimų lygis.

31. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)			
Apibūdina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus ir komentuoja jų susiformavimo priežastis. Įvardija įvairių meno rūšių (dailės, architektūros, skulptūros, muzikos ir kt.) išraiškos priemones (pvz., spalva, faktūra, kompozicija, ritmas, forma, harmonija ir kt.) (A1.1).	Palygina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus, apibūdina, komentuoja jų susiformavimo priežastis ir apibendrina esminius jų bruožus. Paaškina, kaip meno išraiškos priemonės naudojamos įvairių meno rūšių kūrinių sumanymams atskleisti (A1.2).	Tyrinėja ir apibūdina meno rūšis, išvardija ir klasifikuoja esminius jų bruožus, charakteristikas ir apibendrina juos remdamasis pagrįstais duomenimis bei faktais. Paaškina kaip skirtingų epochų kultūrinis kontekstas atsispindėjo įvairių meno rūšių, žanrų atsiradime, kūryboje bei meno išraiškos priemonėse. Palygina skirtingus meno kūrinius bei pateikia savo refleksijas (A1.3).	Analizuoja meno reiškinius įvairiose aplinkose (kultūrinėje, skaitmeninėje ir kt.). Atpažįsta, palygina ir nagrinėja meninių epochų bei įvairių meno rūšių skirtumus (ypatumus). Pagrindžia savo išvalgas, atradimus. Sukuria pristatymus naudodamas išmaniąsias technologijas bei programinius įrankius. Lanksčiai integruoja turimas žinias ir sukuria kūrybišką rezultatą (A1.4).
Atpažįsta įvairių meno rūšių išraiškos priemones, tyrinėja meno kūrinius ir artefaktus bei geba priskirti juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui (A2.1).	Tyrinėdamas meno kūrinius bei artefaktus, atpažįsta jų raiškos priemones, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui ir pagrindžia faktais esminius jų požymius (A2.2).	Vertina meno kūrinius ir artefaktus, jų raiškos priemones bei technologijas, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui, komentuoja menų istorijos procesus. Savarankiškai lankosi virtualiuose muziejuose, parodose, turuose, koncertų platformose ir, panaudodamas išmaniąsias technologijas, pristato bei	Kritiškai vertina, pagrindžia ir komentuoja meno kūrinius ir artefaktus, analizuoja ir apibendrina meno raiškos priemones bei technologijas, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui. Savarankiškai realiai ar virtualiu būdu lankosi muziejuose, parodose, turuose, koncertuose ir kituose meno renginiuose.

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
		komentuoja asmeninę nuomonę, sukeltus įspūdžius, dalyvauja diskusijose (A2.3).	Panaudodamas išmaniąsias technologijas, pristato meno kūrinių ar renginio vertinimą atskleidžiančią recenziją, dalyvauja diskusijose, debatuose, žaidimuose (A2.4).
Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis, išsako patirties reikšmę bei poveikį asmeninei brandai (A3.1).	Tyrinėja ir lygina menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina menų kūrinio sprendimą, tinkamai taiko sąvokas (A3.2).	Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, apibrėžia būdingiausias komponentus, tinkamai ir pagrįstai taiko sąvokas. Atpažįsta įvairių meno epochų kūrinių ir artefaktų raiškos priemones (A3.3).	Susieja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, apibrėžia būdingiausias komponentus, tinkamai ir pagrįstai vartoja sąvokas. Nagrinėja, vertina ir komentuoja meno kūrinio idėją ir raiškos priemones asmeninės patirties, šeimos, bendruomenės ir visuomenės poreikių ir vertybių kontekste (A3.4).
2. Meno pažinimas ir vertinimas (B)			
Nurodo virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja ir vertina meno kūrinių ir artefaktų novatoriškumą bei aktualumą (B1.1).	Išskiria žinomas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines ir savarankiškai ieško naujų. Komentuoja populiariosios bei kitų kultūrų bruožus, įvertina meno teikiamą naudą (B1.2).	Nagrinėja ir pristato paties naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Analizuoja ir įvertina pokyčius meno istorijos raidoje, išvardija pasitelktas skaitmenines technologijas (B1.3).	Klasifikuoja ir pristato savarankiškai naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Diskutuoja meno epochų konteksto bei asmeninių patirčių temomis (B1.4).
Analizuoja matyto meno kūrinio pavyzdžio raiškos priemones bei	Analizuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, formuluoja aktualius amžiaus	Analizuoja, komentuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, drauge ieško ir	Analizuoja, interpretuoja, komentuoja bei vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, savarankiškai

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
elementus, įvardija keletą jų stilistinių bruožų (B2.1).	tarpsniui klausimus. Pristato kritiniu mąstymu ir vertinimo kriterijais (kūrybiškumo, kontekstualumo ir kt.) pagrįstą nuomonę (B2.2).	formuluoja atsakymus į amžiaus tarpsniui aktualius klausimus bei komentuoja impresijas asmeninės patirties kontekste (B2.3).	ir drauge ieško atsakymų. Atpažįsta, apibrėžia bei išvardija įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones bei jas analizuoja, vertina asmeninės patirties kontekste (B2.4).
Įvardija asmeninę meno pažinimo patirtį bei poreikius, komentuoja pagrindinius menų istorijos etapus, nurodo asmeninio dalyvavimo kultūriniame gyvenime svarbą (B3.1).	Nagrinėja meno epochų kūrinius ir vertina atrastą bei pamėgtą meno žanrą, išvardina žymiausius jo kūrėjus bei kūrinius, keliančius daugiausia pozityvių meninių emocijų (B3.2).	Tyrinėja, palygina ir vertina įvairių stilių ir kultūrų, žanrų, pasirinktų žymiausių menininkų kūrybą, jų identitetą, išskiria meno kūrinius, keliančius daugiausia pozityvių emocijų (B3.3).	Įvertina įvairių stilių ir kultūrų, žanrų, pasirinktų žymiausių menininkų kūrybą, laisvai ir kūrybiškai pristato asmenines meno pajautas, refleksijas, išskiriančias daugiausia pozityvių emocijų sukeliančią meno rūšį (B3.4).
3. Meno istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)			
Atpažįsta meno kūrinių kontekstus bei artefaktus, jų tarpusavio sąsajas ir paskirtį, komentuoja muzikinių stilių ir kultūrų įvairovę (C1.1).	Tyrinėja ir komentuoja meno epochų kūrinius bei artefaktus. Pateikia asmeninę nuomonę bei dalyvauja diskusijose, vykstančiose kūrybinių veiklų metu (C1.2).	Analizuoja kultūros reiškinius, meno epochų kūrinius ir artefaktus. Reiškia nuomonę apie meno socialinių funkcijų įvairovę, jos vaidmenį formuojant asmens tapatybę ir, naudodamas išmaniąsias technologijas, ją pristato klasės bendruomenės aplinkoje (C1.3).	Kritiškai vertina meno epochų kūrinius ir artefaktus, palygina juos su šiuolaikinio meno bei kultūros kontekstais, pateikia savo nuomonę ir diskutuoja mokyklos bendruomenėje vykstančių kūrybinių veiklų metu (C1.4).
Atpažįsta ir komentuoja skirtingų epochų pasaulio muzikinių kultūrų reiškinius, iškiliausius to laikotarpio menininkus ir meno kūrinius (C2.1).	Išvardina skirtingų epochų menininkus bei komentuoja žymiausius jų kūrinius. Išskiria ryškiausius jų kūrybos savitumus bei vertę ne tik menų istorijai, bet ir asmeninėms patirtims (C2.2).	Tyrinėja skirtingų epochų menininkų gyvenimus bei jų meno kūrinius. Nagrinėja meno reiškinius Lietuvos, Europos ir pasaulio kontekstuose, lygina ir argumentuotai juos vertina, išreiškia savo asmeninę nuomonę (C2.3).	Kritiškai vertina skirtingų epochų menininkus, komentuoja ir išskiria ryškiausius jų gyvenimo bei kūrybos bruožus, įvertina patirtų istorinių įvykių poveikį jų kūrybai, parodo jos vertę ne tik menų istorijai, bet ir asmeninėms patirtims (C2.4).
Dalyvauja klasės kultūriniame gyvenime ir asmenines patirtis	Kuria virtualius meninius pristatymus ir dalyvauja klasės kūrybinėse	Pristato savo kūrybines idėjas, remdamasis asmenine patirtimi bei	Aktyviai dalyvauja diskusijose, debatuose, meno renginiuose.

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
<p>pristatančiose kūrybinėse veiklose, diskusijose ir jas vertina (C3.1).</p>	<p>veiklose, diskusijose. Analizuoja ir komentuoja savo kūrybinę patirtį (C3.2).</p>	<p>dalyvauja diskusijose, žaidimuose, debatuose ir pan. Analizuoja, apibrėžia savo nuomonę, įvardija emocinius, intelektualinius patyrimus, asmenines įžvalgas bei pastebėjimus, pasitelkiant medijų meno raiškos priemones (C3.3).</p>	<p>Kontekstualizuoja meno sukeltas asmenines impresijas, emocinius, intelektualinius, socialinius, kultūrinius patyrimus, siedamas juos su šeimos, bendruomenės bei visuomenės vertybėmis. Pasitelkiant išmaniąsias technologijas, kuria meno renginio recenzijas, išreiškia savo argumentuotą ir kūrybišką santykį su kultūros reiškiniais (C3.4).</p>
